

İnternet üzerinden haberleşme hizmeti sağlayıcıları için yeni düzenlemeler bekleniyor

SERBEST KÜRSÜ

AV. BEGÜM
YAVUZDOĞAN
OKUMUŞ

begum.yavuzdogan@gun.av.tr

AV. YALÇIN
UMUT
TALAY

umut.talay@gun.av.tr

Gündeme 'dezenformasyon yasası' olarak gelen kanun taslağı ile başta İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve Basın Kanunu'na ilişkin pek çok değişiklik öngörülmekteydi ve bu düzenlemeler çok kapsamlı şekilde tartışıldı. Meclisin tatilde olması sebebiyle bir süredir yasa taslağı ile ilgili gelişmelerin haberlere konu olmaması, yasa taslağının rafa kaldırıldığına yönelik bazı haberlere de neden oldu. Her ne kadar konuyla ilgili gündem bir süredir İletişim Başkanlığı bünyesinde kurulan Dezenformasyonla Mücadele Merkezi olsa da yasa taslağının da meclisin açılışı ile birlikte tartışılmaya devam edileceği söylenebilir.

Yasa taslağının yayımlandığı günden bu yana sıklıkla tartışılan konulara ek olarak, taslak şebekeler üstü hizmetlere ilişkin de bazı hükümler içermekteydi ve internet üzerinden bir yazılım aracılığıyla kişilerin haberleşmelerine yönelik hizmet sunan tüm hizmet sağlayıcılar (OTT hizmet sağlayıcılar) için de önemli bazı değişiklik önerileri hazırlanmıştı.

Özetle, taslak kapsamında bu hizmetlerin Elektronik Haberleşme Kanunu'nun kapsamına alınması gündemde. Her ne kadar komisyonlar tarafından yapılabilecek çalışmalar kapsamında taslak ile yayınlanan düzenlemelerde değişiklik olabileceksede geniş bir çevre tarafından gelen tepkilere rağmen taslağın mevcut hali ile veya mevcut haline yakın şekilde kabul edilmesi ve yasalasması bekleniyor. Dolayısıyla, OTT hizmet sağlayıcıların mevzuata uyum için bir takım ön hazırlık çalışmalarına başlaması önemli.

Konunun arka planı ve düzenlemelerin gerekçesi

OTT hizmet sağlayıcılara uygulanabilecek yükümlülüklerle geçmeden önce konunun arka planına ilişkin bilgi vermek gerekirse, daha önce isteğe bağlı yayın sağlayıcı, içerik sağlayıcı ve yer sağlayıcılara yönelik belirli hükümler dışında OTT ('over the top') olarak bilinen internet tabanlı haberleşme hizmetlerinin tamamına uygulanabilen herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı. Benzer hizmetler sunmakla birlikte Elektronik Haberleşme Kanunu'na tabi işletmeciler tarafından uygulanabilen kapsamlı yükümlülükler karşısında OTT hizmetlere uygulanabilen genel düzenlemelerin ve bu hizmetlerin Türkiye'de sunumuna yönelik ek yatırım ve altyapı maliyetlerinin olmaması çok tartışılıyordu ve yaklaşık 15 yıldır bir düzenleme ihtiyacı olduğundan bahsediliyordu.

Geleneksel telekom operatörleri de, iki hizmetin tabi olduğu kurallarda ki bu ayrışmanın kendilerinin bu hiz-

Yaptırımlar

Yetkilendirme ve BTK tarafından belirlenen diğer yükümlülükleri uymayan OTT hizmet sağlayıcılara 1 milyon TL'den 30 milyon TL'ye kadar idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Ayrıca, idari para cezalarını süresinde ödemeyen ve BTK'nın ihtarına rağmen yükümlülükleri aykırı davranmaya devam eden OTT hizmet sağlayıcıların internet trafik bant genişliğinin %95'ine kadar daraltılması veya ilgili uygulama veya internet sitesine erişimin engellenmesine de BTK tarafından karar verilebileceği öngörülmektedir. Taslağın mevcut halinde OTT hizmet sağlayıcılar için bir geçiş süreci öngörülmüyor ve düzenlemelerin yasalasması ile birlikte, başta yetkilendirme şartı için bir şirket kurmak ve/veya temsilci atamak olmak üzere, OTT hizmet sağlayıcılar derhal aksiyon almak durumunda kalabilir. Önemli global oyuncuların iş modellerini temelden etkileyebilecek bu düzenlemelerin etkileri tartışmalı olacaktır. Diğer yandan uygulanacak yaptırımların (özellikle internet trafik bant genişliğinin daraltılması ve erişim engellenmesi gibi yaptırımların) kullanıcıların iletişim haklarını etkileyen bir boyutu olup olmadığı da tartışılacaktır.

metlerle rekabet etmesini zorlaştırdığı iddia ediyordu. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) düzenlemelerine tabi bu operatörler, elektronik haberleşme hizmeti sunmak için hizmetin türüne uygun yetkilendirme ve buna bağlı idari yükümlülüklerle uygun davranmakla yükümlüler. Özetle telekom operatörü olmak, Türkiye'de bir şirket kurmayı ve belirli alt yapıyı ve diğer yatırımları (ofis, insan kaynağı gibi) sağlamayı gerektiriyor. Diğer yandan OTT hizmetleri ise, verilen hizmetin niteliğine bakıldığında kanundaki geniş kapsamlı elektronik haberleşme tanımına girmekle birlikte henüz düzenlenmiş değil.

İnternetin hızlanması ve internetle birlikte OTT hizmetler üzerinden haberleşmenin yaygınlaşması, konunun düzenlemesine yönelik ihtiyacı artırdı. Avrupa'da da benzer yönde bir eğilim olduğu görülebiliyor. Yeni yasa taslağı ile OTT hizmetlerin düzenlenmek istenmesinin bir nedeni de bu diyebiliriz.

Yasa taslağının mevcut hali ile yürürlüğe girmesi durumunda, OTT hizmetler de Elektronik Haberleşme Kanunu'nun kapsamına alınacak. OTT hizmetlerin bu çerçevede 'internet erişimine sahip abone ve kullanıcılara, işletmecilerden veya sağlanan internet hizmetinden bağımsız olarak kamuya açık bir yazılım vasıtası ile sunulan; sesli, yazılı, görsel iletişim kapsamındaki kişiler arası elektronik haberleşme hizmetleri' olarak tanımlanması bekleniyor. Dolayısıyla, yasa taslağının ilgili hükümleri çok geniş bir uy-

gulama alanı bulacak gibi görünüyor. Mesajlaşma, internet üzerinden sesli ve görüntülü görüşme vb. iletişime yönelik tüm hizmetlerin bu kapsamda değerlendirilmesi mümkün.

Yetkilendirme yükümlülüğü

OTT hizmet sağlayıcıların Türkiye'de kurdukları anonim şirket ya da limited şirket statüsündeki tam yetkili temsilcileri vasıtasıyla yetkilendirilmesi planlanıyor. Bu doğrultuda günlük hayatımızın bir parçası olan pek çok uygulamanın işleticisinin Türkiye'de de bir şirket kurmaları gerekebilecek. BTK'nın bu yazılımlar üzerindeki kontrolü ve denetimi de olacaktır.

Tanımın kapsamına giren tüm hizmet sağlayıcıların yetkilendirilmesi gerekmele birlikte tanımdaki bazı unsurların, başta 'kişiler arası elektronik haberleşme hizmeti' ifadesinin, nasıl yorumlanacağına ilişkin ikincil düzenlemeler de gerekecektir. Tanımın yeterince açık olmadığı ve muhtemel istisnalar olabileceğini de düşünüyoruz. Örneğin Avrupa Elektronik Haberleşme Kanunu olarak bilinen 2018/1972 sayılı Avrupa Birliği (AB) Direktifi, 'kişiler arası iletişim hizmetlerini' özel olarak tanımlamış ve iletişim hizmetlerinin sunulması asıl hizmetin tali bir unsuru olduğu OTT hizmetlerini genel olarak kapsam dışında bırakmıştır. Dolayısıyla, haberleşmenin ikincil bir unsur olduğu yazılımlar Türkiye'de de kapsam dışında bırakılabilir. Ne var ki yasa taslağı bu hali ile geçerse yetkilendirme şartının kapsamının BTK karar ve düzenlemeleri ile daraltılması da kanunilik açısından tartışmalı olabilecektir.

Bildirim yükümlülükleri

Getirilmesi planlanan düzenlemeler ile birlikte OTT hizmet sağlayıcılara Türkiye'deki aktif bireysel ve kurumsal kullanıcı sayısı, sesli arama sayısı ve süresi, görüntülü görüşme sayısı ve süresi, anlık mesaj sayısı ve BTK'nın belirleyebileceği diğer bilgileri, BTK'nın öngöreceği periyotlarla BTK'ya bildirme yükümlülüğü de getirilebilir.

Bu yükümlülük kapsamına giren hizmet sağlayıcılar ve uygulanabilecek bildirim sürelerinin belirlenmesine ilişkin BTK ikincil düzenlemeler yapabilecek ve karar alabilecektir. Özellikle numaralar ile haberleşme hizmeti sunan (VoIP vb. üzerinden) hizmet sağlayanlar ve abone/kullanıcı sayısının çok olduğu platformlar açısından bildirim yükümlülüklerinin daha ağır olacağı öngörülmektedir.

Diğer Yükümlülükler

BTK'nın geniş bir yetki kapsamında OTT hizmetleri düzenleyebileceği söylenebilir. Türkiye'de hizmet veren tüm OTT hizmet sağlayıcıların BTK'nın belirleyeceği düzenlemelere uyma yükümlülüğü bulunmaktadır. Yasa taslağının gerekçesini gözeterek BTK'nın taslağın yasalasması ile birlikte OTT hizmetlere ilişkin tüketici hakları, (yurtdışı veri aktarımı konusu da dahil) kişisel verilerin korunması, hizmet kalitesi, raporlama yükümlülükleri ile mali bir takım yükümlülükler getirmesi beklenmektedir.